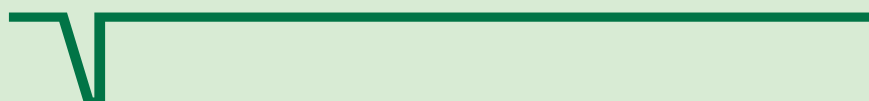

FACTSHEET

MEETELLEN ÉN MEEDOEN

Ervaringen van Utrechters in een kwetsbare positie met activiteiten en vrijwilligerswerk

PEILING 7
September 2019

meetellen
UTRECHT

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
2. Tevredenheid over activiteiten of vrijwilligerswerk	7
3. Meedoen in de maatschappij	8
4. Aanbod en vindbaarheid van activiteiten of vrijwilligerswerk	9
5. Begeleiding op de plek	11
6. Motivatie voor activiteiten of vrijwilligerswerk	12
7. Conclusies en aanbevelingen	13
Bronnen / Colofon	15

1. INLEIDING

Het doen van georganiseerde activiteiten en (vrijwilligers)werk heeft een positief effect op de ervaren gezondheid en kwaliteit van leven van mensen in een kwetsbare situatie^{1,2}. Dat iedereen kan meedoen is daarom voor de gemeente Utrecht van groot belang. Met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning in 2015 heeft participatie een belangrijke plaats gekregen in beleid, met name voor kwetsbare groepen. De gemeente streeft ernaar dat mensen betaald werk gaan of blijven doen en als dat niet lukt een andere zinvolle dagbesteding hebben. De gemeente noemt dit ook wel Meedoen naar Vermogen³. Ze zorgt er daarom voor dat er veel plekken zijn om vrijwilligerswerk of activiteiten te doen⁴.

De vraag is hoe tevreden Utrechters in een kwetsbare situatie zijn met hun activiteiten of vrijwilligerswerk. Geeft dit hen het gevoel dat ze meedoen in de maatschappij? Meetellen in Utrecht onderzocht wat panelleden van hun activiteiten of vrijwilligerswerk vinden, wat hen motiveert om dat te gaan doen, hoe ze de begeleiding ervaren, wat ze van het aanbod vinden en of dat makkelijk te vinden is.

Wie zitten er in het panel Meetellen in Utrecht?

Meetellen in Utrecht is een panel voor mensen in een kwetsbare positie in Utrecht. Dit zijn bijvoorbeeld mensen met psychiatrische problemen, een verslaving of mensen die dakloos (geweest) zijn. Het gaat daarbij om Utrechters die ondersteuning nodig hebben bij problemen op het gebied van werkloosheid, huiselijk geweld, psychische of lichamelijke problemen, schulden en eenzaamheid. Het panel telt ruim 400 leden. Zij kunnen hun stem laten horen via vragenlijsten en groeps gesprekken.

ONDERZOEK DÓÓR EN VÓÓR UTRECHTERS IN EEN KWETSBARE POSITIE

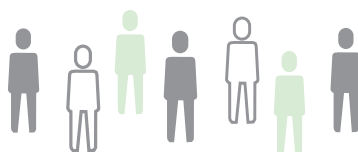
Bij het onderzoek van Meetellen in Utrecht hebben panelmedewerkers een actieve rol. Zij zijn ervaringsdeskundigen die deel uitmaken van het Meetellen-team. Meer weten of zelf panelmedewerker of panellid worden? Kijk op onze website www.meetelleninutrecht.nl

Wie deden mee aan dit onderzoek?

In totaal vulden 262 panelleden de vragenlijst in, digitaal of op papier. Als het nodig was, zijn zij bij het invullen ondersteund door een panelmedewerker. 223 respondenten hadden op het moment van invullen georganiseerde activiteiten of vrijwilligerswerk. Voor dit onderzoek zijn extra panelleden gezocht op activeringsplekken in Utrecht. Een groot aantal panelleden dat bekend is met activiteiten of vrijwilligerswerk zorgt voor een betrouwbaar beeld van hoe mensen in kwetsbare posities hun activiteiten of vrijwilligerswerk ervaren. De panelleden doen veel verschillende soorten activiteiten of vrijwilligerswerk. Veel van hen koken, schenken koffie of staan achter een bar. Ook werken veel panelleden in een voedsel-tuin of doen ze technisch werk. Bijvoorbeeld werken met de computer, in een werkplaats of in het onderhoud. Er zijn ook verschillende panelleden die administratief werk doen of lid zijn van een advies- of cliëntenraad. Panelleden met een hoger opleidingsniveau doen vaker werk in een tuin of sociale activiteiten. Panelleden met een lager opleidingsniveau doen vaker technisch werk of handwerk.

Achtergrondkenmerken van de panelleden die de vragenlijst invulden

53% is man en **47%** vrouw. Gemiddelde leeftijd is **49 jaar**.
De jongste invuller was **18 jaar**, de oudste **78**.
55% ervaart zijn of haar gezondheid als minder goed.

Opleidingsniveau

50% heeft als hoogste opleidingsniveau basisonderwijs, lbo, mavo, vmbo of geen opleiding.

Bij **43%** is het hoogste opleidingsniveau mbo, havo, vwo, hbo of wo.

Bij **7%** is het opleidingsniveau onbekend.

Wonen

73% van de panelleden heeft in de afgelopen drie maanden in een eigen koop- of huurwoning geslapen.

15% sliep in de afgelopen drie maanden in een woning van een instelling of voorziening.

63% van de panelleden is cliënt bij tenminste één instelling. De meeste panelleden zijn cliënt bij Altrecht, Wij3.0, Lister, de Tussenvoorziening en het Leger des Heils.

9% is dakloos geweest in de afgelopen drie maanden.

Geld

76% ontvangt enige vorm van uitkering.

63% heeft nooit een betaalde baan gehad of had die langer dan vijf jaar geleden.

2. TEVREDENHEID OVER ACTIVITEITEN OF VRIJWILLIGERSWERK

Een grote meerderheid van de panelleden is tevreden over hun vrijwilligerswerk of activiteiten

87% van de panelleden is tevreden over het vrijwilligerswerk of de activiteiten die ze nu doen. Zij geven het een cijfer 7 of hoger. Panelleden geven verschillende redenen voor deze tevredenheid. Ze vinden het leuk om te doen, er is een goede sfeer en er zijn fijne collega's.

Ik kan hier leren en groeien, lachen en huilen, halen en brengen en voel me echt gezien en gewaardeerd. Het gevoel dat ik hier krijg heb ik bij een betaalde baan nooit ervaren.

Voor panelleden is het ook belangrijk dat ze iets voor anderen kunnen betekenen of iets terug kunnen doen voor de samenleving.

Ik help mensen die het vaak niet heel erg breed hebben en dat geeft me een goed gevoel. Ik heb het gevoel dat ik wat terug kan doen.

De meeste panelleden zitten op dit moment op de juiste plekken en vinden dat wat ze nu doen past bij hun talenten en vaardigheden. Zo'n 15% denkt daar anders over. Zij hebben bijvoorbeeld de wens om door te groeien naar een plek op een hoger niveau of naar een betaalde baan.

PANELLEDEN ZIJN POSITIEF OVER HUN VRIJWILLIGERSWERK OF ACTIVITEITEN

Ik voel me veilig waar ik mijn activiteiten of vrijwilligerswerk doe

89%

Mijn activiteiten of vrijwilligerswerk passen bij mijn talenten en vaardigheden

83%

Ik vind dat ik op de juiste plek zit bij mijn activiteiten of vrijwilligerswerk

85%

De activiteiten of het vrijwilligerswerk dat ik doe, vind ik zinvol

91%

0% 20% 40% 60% 80% 100%

De meeste panelleden willen doorgaan met hun huidige activiteiten of vrijwilligerswerk

60% van de panelleden wil graag doorgaan met hun huidige activiteiten of vrijwilligerswerk en geeft aan geen betaalde baan te willen.

De druk die een betaalde baan met zich zou meebrengen weerhoudt me daarvan. Ik heb er ook weinig behoefte aan; vul liever mijn hart dan mijn portemonnee!

Een derde van de panelleden geeft aan dat dat ze graag betaald willen werken. Maar het merendeel daarvan wil niet stoppen met hun huidige activiteiten of vrijwilligerswerk. Opvallend is dat maar 5% van de panelleden aangeeft dat ze betaald willen werken **in plaats van** hun huidige vrijwilligerswerk of activiteiten.

3. MEEDOEN IN DE MAATSCHAPPIJ

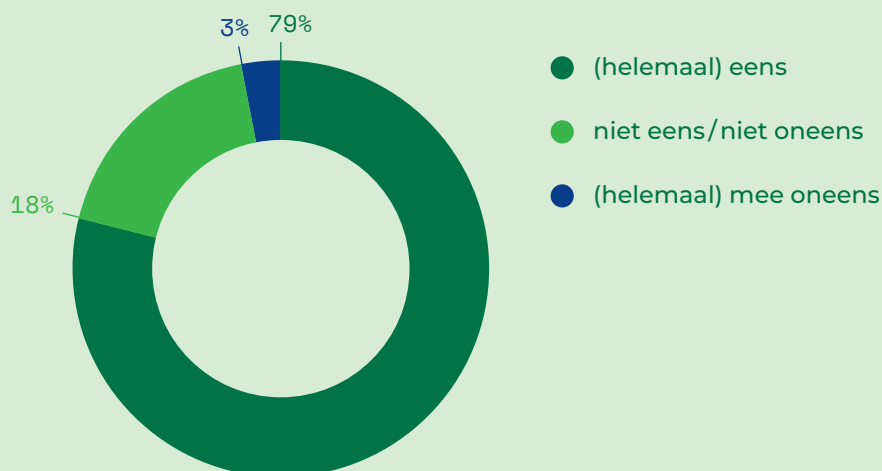
Een groot deel van de panelleden heeft het gevoel dat ze door hun activiteiten of vrijwilligerswerk meedoen in de maatschappij

79% van de panelleden geeft aan het gevoel te hebben dat ze meedoen in de maatschappij door hun activiteiten of vrijwilligerswerk. Dit gevoel hebben ze omdat het ze onder de mensen brengt, het structuur en ritme aan de dag geeft en ze op deze manier actief kunnen zijn.

Ook al is het "maar" vrijwilligerswerk, ik heb tenminste eindelijk weer een goeie reden om van de bank af te komen. Ik voel me nuttig, ervaar weer wat structuur in mijn leven en kan nu ook weer meepraten en antwoord geven op de vraag: "Wat doe jij?"

18% van de panelleden is het niet eens en niet oneens met dat zij meedoen in de maatschappij door hun activiteiten of vrijwilligerswerk. Ze geven bijvoorbeeld aan dat ze ook het gevoel hebben dat ze mee kunnen doen in de maatschappij zonder vrijwilligerswerk. Enkele panelleden hebben niet het gevoel dat ze meedoen omdat ze geen betaald werk doen of de Nederlandse taal niet goed spreken.

IK HEB HET GEVOEL DAT IK MEEDOE IN DE MAATSCHAPPIJ DOOR MIJN ACTIVITEITEN OF VRIJWILLIGERSWERK

4. AANBOD EN VINDBAARHEID VAN ACTIVITEITEN OF VRIJWILLIGERSWERK

Bijna een kwart van de panelleden is ontevreden over het aanbod aan activiteiten of vrijwilligerswerk in Utrecht

23% geeft het aanbod aan activiteiten en vrijwilligerswerk in Utrecht het cijfer 6 of lager. Deze panelleden geven aan dat er onvoldoende keuze is en dat ze niet de activiteiten kunnen doen die ze willen. 59% van de panelleden is tevreden met het aanbod, zij geven het cijfer 7 of hoger. Deze panelleden noemen dat er voor hen voldoende keuze is. 18% van de panelleden weet het niet.

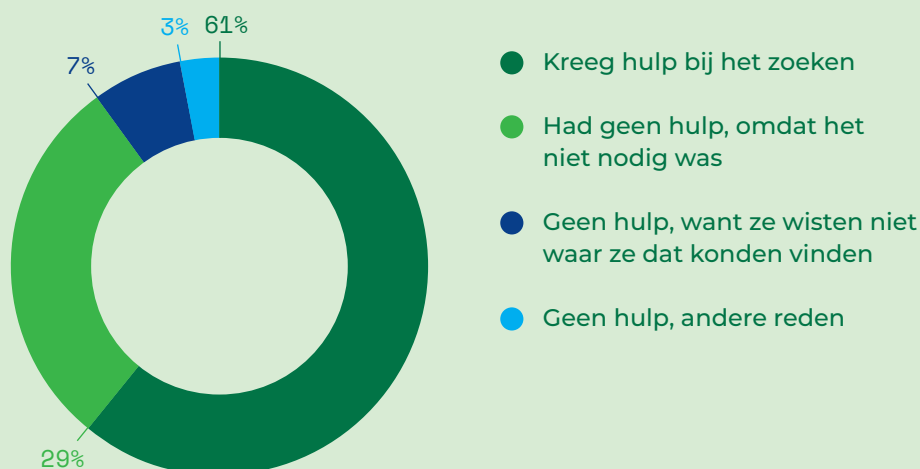
Panelleden ervaren knelpunten bij het zoeken naar activiteiten of vrijwilligerswerk

Panelleden hebben verschillende knelpunten ervaren bij het zoeken naar activiteiten of vrijwilligerswerk. Beperkingen of een slechtere gezondheid worden als knelpunt ervaren, maar ook onvoldoende leuke en passende plekken. Een aantal panelleden heeft een negatieve ervaring met de gemeente en ervaaarde druk of bemoeienis.

Veel panelleden krijgen hulp bij het zoeken naar activiteiten of vrijwilligerswerk

61% van de panelleden kreeg hulp bij het zoeken naar vrijwilligerswerk of activiteiten. 7% van de panelleden kreeg geen hulp, omdat ze niet wisten waar ze voor deze hulp terecht konden. 82% van de panelleden die ondersteuning of hulp kreeg bij het zoeken naar activiteiten of vrijwilligerswerk is daar tevreden over.

RUIIM 60% VAN DE PANELLEDEN KRIJGT HULP BIJ HET ZOEKEN NAAR ACTIVITEITEN OF VRIJWILLIGERSWERK

Ook uit de vraag hoe panelleden bij hun activiteiten of vrijwilligerswerk terecht zijn gekomen, blijkt dat veel panelleden hulp krijgen. Veruit de meeste panelleden zijn op hun plek terecht gekomen via hun begeleider of hulpverlener, anderen via hun sociale netwerk.

MANIER WAAROP PANELLEDEN BIJ HUN ACTIVITEITEN OF VRIJWILLIGERSWERK TERECHT ZIJN GEKOMEN

Manier waarop terecht gekomen	%
de website jekuntmeer.nl	1
een andere website	6
de Vrijwilligerscentrale Utrecht	11
een folder of wijkkrant	6
vrienden, familie of buren	19
een begeleider of een hulpverlener	41
anders	14

Panelleden hebben vaak geen volledig beeld van het aanbod in Utrecht. Uit gesprekken met professionals blijkt dat ook zij niet altijd het totale aanbod aan plekken voor vrijwilligerswerk en activiteiten in de stad Utrecht kennen. Dat kan er voor zorgen dat niet alle panelleden doorverwezen worden naar een plek die het beste bij hen past.

5. BEGELEIDING OP DE PLEK

Panelleden zijn tevreden over de begeleiding bij hun activiteiten en vrijwilligerswerk

82% van de panelleden heeft begeleiding op de plek waar ze hun activiteiten of vrijwilligerswerk doen. De meeste panelleden zijn daar zeer tevreden over. 87% geeft de begeleiding als rapportcijfer een 7 of hoger.

De mensen zijn heel goed voor mij. Ze geven mij echt energie. Dit is mijn thuiszorg, psychiater, alles! Ik heb geen medicijn meer nodig. Medicijnen maken mij alleen kapot.

Ik zeer tevreden ben over mijn begeleidster. Zij geeft me het gevoel van een gezonde collega i.p.v. een afstandelijke cliënt met beperking.

Begeleiding is belangrijk

Ook bij panelleden die minder tevreden zijn met de begeleiding, blijkt dat begeleiding belangrijk is bij hun activiteiten of vrijwilligerswerk. Een aantal panelleden geeft aan dat zij minder tevreden zijn over hun begeleider, omdat ze ervaren dat hun begeleider meer op afstand staat bij hun werkzaamheden.

Mijn begeleidster weliswaar een heel fijn mens is, maar niet betrokken is bij de werkplek zelf. De begeleiding is dus weinig inhoudelijk ondersteunend, terwijl ik daar best meer behoefte aan heb.

Een goede begeleider beschikt volgens de panelleden over de volgende eigenschappen:

- Biedt goede hulp
- Geeft goede uitleg
- Geeft antwoord op vragen
- Kan een goed gesprek voeren
- Is een fijn persoon
- Staat altijd klaar
- Is geduldig
- Steunt
- Luistert

PANELLEDEN VOELEN ZICH GEWAARDEERD DOOR HUN BEGELEIDER

Ik krijg waardering van mijn begeleider voor wat ik doe

93%

Mijn begeleider begrijpt wie ik ben

84%

Mijn begeleider helpt mij om iets nieuws uit te proberen als ik dat wil

76%

0% 20% 40% 60% 80% 100%

6. MOTIVATIE VOOR ACTIVITEITEN OF VRIJWILLIGERSWERK

Structuur aan de dag is de belangrijkste reden om activiteiten of vrijwilligerswerk te doen

Panelleden hebben aangegeven wat voor hen de belangrijkste redenen zijn om activiteiten of vrijwilligerswerk te doen. 40% noemt structuur aan de dag. Verder zijn gezelligheid en jezelf nuttig maken ook belangrijke redenen om vrijwilligerswerk of activiteiten te doen.

DE BELANGRIJKSTE REDENEN OM ACTIVITEITEN OF VRIJWILLIGERSWERK TE DOEN

structuur aan de dag	40%	opstap naar een betaalde baan	16%
gezelligheid	34%	erbij horen	14%
jezelf nuttig maken	33%	iets nieuws leren	11%
jezelf ontwikkelen	26%	beloning	5%
iets doen voor een ander	24%	voldoen aan verplichtingen	5%
nieuwe contacten opdoen	20%		

Het belang van een financiële vergoeding

Uit dit onderzoek blijkt dat weinig panelleden een beloning als de belangrijkste reden zien om activiteiten of vrijwilligerswerk te doen. In een ander onderzoek dat Meetellen afgelopen periode heeft uitgevoerd onder honderd panelleden, is waardering en beloning van activiteiten of vrijwilligerswerk verder onderzocht. Hieruit blijkt dat een financiële vergoeding een van de belangrijkste beloningen is om te krijgen. Ook blijkt daaruit dat slechts 46% van deze panelleden tevreden is met hun financiële vergoeding. Vier op de tien panelleden hebben de vergoeding nodig, zij besteden dit vooral aan hun eerste levensbehoeften. Toch is ook het werk zelf heel belangrijk. 43% van de panelleden zou niet overstappen naar een andere plek als ze daar een hogere vergoeding ontvangen.

Over dit onderwerp is ook een gesprek gevoerd met drie (ex)-verslaafde en/of ex-dakloze panelleden. Het krijgen van geld is voor hen een belangrijke waardering voor hun activiteiten of vrijwilligerswerk. Zij geven ook aan dat er een ondergrens zit aan de financiële vergoeding: *'Ja sorry, maar voor vier euro op een dag kom ik mijn bed niet uit'*.

Uit het groepsgesprek kwamen ook andere redenen om activiteiten of vrijwilligerswerk te doen naar voren, zoals het vinden van afleiding en structuur. Iemand zei: *'Het is belangrijk om bezig te zijn en iets goeds te doen voor de maatschappij. Het zorgt voor goed ritme, contact met mensen, leuke collega's en ik heb een erg goede begeleider die me waardering geeft. Mensen kijken ook anders tegen je aan en ik krijg respect van mijn kinderen'*.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Activiteiten en vrijwilligerswerk zijn waardevol

Uit dit onderzoek komt naar voren dat panelleden die activiteiten of vrijwilligerswerk doen, daar positief over zijn. Een ruime meerderheid is tevreden met hun plek. Panelleden hebben het gevoel dat ze door hun activiteiten of vrijwilligerswerk meedoen in de maatschappij. Het is voor hen belangrijk dat ze iets voor anderen kunnen betekenen of iets terug kunnen doen voor de samenleving. Dit inzicht kan mogelijk helpen om panelleden die geen activiteiten of vrijwilligerswerk doen, te motiveren. Het helpt daarbij om ervaringsdeskundigen in te zetten om hun ervaringen te delen.

De rol en waarde van begeleiding is groot

Wat ook duidelijk naar voren komt uit dit onderzoek is de rol en de waarde van begeleiding. Bij het zoeken naar activiteiten is een begeleider een belangrijke schakel naar een passende plek. Op de werkplek zelf is de begeleider van grote betekenis voor panelleden. Panelleden geven aan dat het belangrijk is dat de begeleider ook persoonlijk betrokken is. Blijven investeren in begeleiding is aan te bevelen.

Aanbod en vindbaarheid verbeteren

Tegelijkertijd zijn aanbod en vindbaarheid een aandachtspunt. Niet alle panelleden zijn tevreden over het aanbod aan vrijwilligerswerk of activiteiten, bijvoorbeeld omdat er onvoldoende keuze is. Panelleden hebben vaak professionals nodig om activiteiten of vrijwilligerswerk te vinden. Weinig panelleden maken gebruik van een website. Voor panelleden is het nodig dat er een laagdrempelig overzicht is van activiteiten of vrijwilligerswerk in de stad, zodat ze gemakkelijk zelf op zoek kunnen naar een passende plek. Het is belangrijk dat dit overzicht goed is afgestemd met de doelgroep en dat er persoonlijk contact mogelijk is. Ook is het nodig dat hulpverleners goed op de hoogte zijn van het aanbod in de stad en in staat zijn cliënten te motiveren om stappen te zetten.

Kleinere stap naar betaald werk

34% van de panelleden heeft een wens om betaald te werken, maar het grootste deel daarvan geeft ook aan dat zij hun huidige activiteiten of vrijwilligerswerk willen blijven doen. Deze panelleden willen niet volledig uitstromen naar betaald werk, omdat ze tevreden zijn met hun huidige activiteiten. Het is belangrijk te onderzoeken wat zij nodig hebben om een stap naar betaald werk te maken.

BRONNEN

- 1 Harbers, M. M., & Hoeymans, N. (2013). Gezondheid en maatschappelijke participatie: Themaport Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2014
- 2 Jenkinson, C. E., Dickens, A. P., Jones, K., Thompson-Coon, J., Taylor, R. S., Rogers, M. & Richards, S. H. (2013). Is volunteering a public health intervention? A systematic review and meta-analysis of the health and survival of volunteers. BMC public health, 13(1), 773.
- 3 <https://zorgprofessionals.utrecht.nl/hulp-en-ondersteuning-wmo/wmo-beleid-meedoen-naar-vermogen/>
- 4 <https://www.socialevraagstukken.nl/vrijwillig-meedoen-activering-in-utrecht/>

MET DANK AAN:

de panelleden, de panelmedewerkers (o.a. Betty Badal, Bram Heshof, Bert Vorselman, Christiaan Elink Schuurman, Corrie Lam, Nanda van Koutrik, Natasja Mackaaij en Kirsten van Zon), de projectleider (Annette Schlingmann) en projectmedewerker (Marlou Jager), Sandra Perton en de adviesgroep (o.a. Lisette Plantinga, Esmeralda van der Naaten, Addi van Bergen, Lilian Bos en Antoinette Veneman)

AUTEURS:

Sandra Klos-Schuitemaker
Jacko de With
Maartje Aangeenbrug

ONTWERP:

Atelier Altenburger

ILLUSTRATIES:

Steven Ebbs

FOTOGRAFIE:

Gerbrand Langenberg

meetellen
√ UTRECHT

Meetellen in Utrecht doet onderzoek in samenwerking met de gemeente Utrecht en Stichting De Omslag.

HET PANEL IS BEREIKBAAR VIA:

E-mail: utrecht@meetellen.nl Telefoon: 06 554 934 01

Post: De Stadsbrug, t.a.v. Meetellen in Utrecht,
Koningin Wilhelminalaan 6f, 3527 LD Utrecht